

Спогад про минуле

СОЛДАТ

В РІЗНИХ іпостасях спливають з пам'яті образи солдат війни. Різні вони. Але в бойовій обстановці не бачив жодного. Зате в мирній у більшості з них проявлявся характер цивільної людини. Бо сама професія солдат — явище вимушене і примусове. І коли війська ставали на постій, серед них мало було розмов про бої. Одні допомагали пиляти й колоти дрова господарям, інші десь притулилися в закутку з книжкою, дехто голкою і шилом ладив одяг і взуття. Чи не найбільше було роботи тим, хто мав справу з черевиками і чобітьми. Не обходилося без Тьоркіних і любителів слабкої статі. Про багатьох з них вже чимало написано. І чим далі від війни, пишуть ще більше. Словом, в зображенні солдат сьогодні «білих плям» не знайдеш. Однак, не шукаючи їх, про одного з рядових війни хоч сказати кілька слів — так він мені запав у пам'яті.

Якось дня в кінці весни 1944 року вигнали пастуха худобу до залізничної колії, що на полустанку Косарі відокремлювалась від центральної магістралі і вела до спиртзаводу. Вже ближче до посадки побачили стоси зелених ящиків, вкритих маскувальною сіткою. Поруч стояла де-

рев'яна будочка вартового. Дитяча цікавість вабила нас, і ми все ближче підходили до того об'єкту, якого ще вчора не було. Вартовий — вже літній чоловік з вусами кольору стиглого пшеничного колосся, в шинелі, що застібалася на крючки, підпезаний брезентовим поясом, черевиках і обмотках, котрі ховалися під обпалені вогнем поли шинелі. На голові — нерівно посаджені пілотка.

Наш погляд, звичайно, привернула гвинтівка, приставлена до будочки. Розмова про те і се. Нового знайомого найменше цікавила мова про війну, кількість знищених ним німців. Та ось питання про корови, скільки молока дають, чим годують, де сіно косять на зиму худобі і т.д. його найбільше цікавили. І коли хтось із нас по ногах неслухняної тварини жбурнув ціпка, солдат обурився, осудливо глянув на пастуха і сказав йому кілька «теплих» слів. Розгніваний, не зреагував на прохання дати зробити постріл з гвинтівки, хоча й мали повні кишені патронів. Наша місцина, зовнішне кільце Корсунь-Шевченківського котла, була багатю на них та інші небез-

печні знахідки.

Наступного ранку корів вигнали пасти на те ж саме місце. Солдат стояв на своєму посту. Гвинтівка підпирала будочку. Знову розмова про село, чим орють землю колгоспники, що посіяли. Перед обідньою порою він звернув увагу на вим'я корови, яку я пас. Воно було великим, налите, з дійок капало молоко.

— Потрібно зцідити, бо зіпсується вим'я, — щось на кшталт цього сказав мені. Я не заперечив.

Взявши круглий солдатський казанок, вартовий підійшов до корови, погладив її, якісь слова шепнув і присів біля вимені. Як вправно він доїв! За якусь хвилину шапка піни випирала з казанка. Солдат приніс удій до будки, із заплічного мішка витягнув почату хлібину, відрізав від неї шматок, посипав сіллю й поніс до корови. Та одразу злизала язиком таке неочікуване частування. І коли відійшов від неї, вона вслід йому протяжно і тихо мукнула. Немов дякувала. Справді по-селянськи пив молоко солдат, акуратно стираючи тильним боком долоні білий слід піни з вус. І згодом сполоснув казанок,

заховав його в мішок, скрутив самокрутку, задимів. Велике задоволення проясніло на солдатському обличчі. І розтануло серце вояки. Узняв гвинтівку, загнав патрон і дав мені зброю:

— На, один раз вистрели в повітря.

Повторювати фразу йому не довелося.

Ще кілька днів наш знайомий вартував. Не відаю, чи підміняв його на посту хто. Завжди один був на місці і завжди, запитливо глянувши на мене перед обідом, брав казанок, підходив до норювистої, з характером «Рижой», гладив її, націджував пінисте парне молоко, відносив його до будки і повертався до корови з густо посоленим шматком хліба. І за якусь хвилину лунав постріл з бойової гвинтівки.

А одного ранку на тому місці вже нічого не було. Лише прим'ята трава від ящиків нагадувала про військовий склад і старого солдата, який охороняв його. Куди ж він дійшов? І, головне, чи повернув додому, до своєї улюбленої праці на землі? Про це вже ніхто не дізнається.

Євген ПЛАХОВ.